

RADIONICA: SPRJEČAVANJE ONLINE RADIKALIZACIJE MLADIH U CRNOJ GORI

Pravni fakultet, Univerzitet Crne Gore

10. decembar 2019.

Internet je u velikoj mjeri promijenio način života i poslovanja. Napravio je revoluciju u komunikaciji, prikupljanju i razmjeni informacija. Internet nudi teroristima i nasilnim ekstremistima iste prilike i mogućnosti kao i ostatku društva: da komuniciraju, sarađuju i ubjeđuju. Moderni terorizam se konstantno transformiše i ovakve transformacije ne obuhvataju samo promjene u organizaciji već i nove operativne strategije koje nastoje da povećaju učinkovitost terorističkih napada na različite načine.

Kako bi se bolje razumio problem onlajn radikalizacije, moramo razumjeti njen kontekst i okruženje. U tom smislu, neophodno je pomenuti dva veoma važna faktora koji olakšavaju onlajn radikalizaciju. Prvo, moramo razumjeti digitalno okruženje u kome su mladi rođeni, činjenicu da mlađe generacije percipiraju i prihvataju onlajn medije i onlajn prisustvo, uključujući i njihove potproizvode kao što su „prijateljstva“ i „veze“ na društvenim mrežama, kao dio svog svakodnevnog života i komunikacije. Drugi faktor koji olakšava onlajn radikalizaciju je takozvani filter mjehurić ili eho soba. Ovo znači da nalozi na društvenim mrežama prikazuju svojim korisnicima samo ono što njihovi prijatelji podijele ili sadržaj koji su baš ti korisnici zapratili, lajkovali ili su se pretplatili na isti, primajući na taj način ograničen, kontrolisan sadržaj, koji je u skladu sa prethodno lajkovanim sadržajem i afinitetima. Na ovaj način se korisnici obmanjuju te se stvara utisak da svi imaju slična ili ista mišljenja.

U ovom kompleksnom okruženju koje se konstantno mijenja, baviti se ekstremizmom mladih predstavlja veoma izazovan problem i zadatak. Uvijek postoji tenzija i nesklad između sve veće opasnosti od onlajn radikalizacije i mogućnosti da se naruši sloboda izražavanja i informisanja zarad bezbjedosti. Nasilni ekstremizam je globalni fenomen i nije ograničen samo na jednu državu, društvo, region ili religiju i njegov cilj je isti – da zavadi da bi vladao. Jedini način da se borimo protiv nasilnog ekstremizma jeste da se borimo protiv diskriminacije, da ponovo izgradimo osjećaj pripadnosti u društvima, da svima omogućimo jednak pristup ljudskim pravima (političkim, socijalnim, kulturološkim, ekonomskim) kako bi se pojedinci i društva zaštitili od ovog fenomena. Međutim, promovisanje ljudskih prava kroz inicijative protiv nasilnog ekstremizma nije lak zadatak. S jedne strane, ove inicijative koegzistiraju sa pristupima „tvrde bezbjednosti“ koji su više u interesu nacionalne bezbjednosti, a manje uzimaju u obzir individualne potrebe lokalnih zajednica. S druge strane, čak i „mekši“ pristupi sprječavanja nasilnog ekstremizma mogu biti pogubni ukoliko pogoršaju već postojeće društvene stigme i podjele.

Atlantski savez Crne Gore, u saradnji sa Pravnim fakultetom Univerziteta Crne Gore i uz podršku NATO Odjeljenja za javnu diplomatiju, organizuje radionicu kako bi se podigla svijest o sve većoj opasnosti od onlajn radikalizacije u sajber domenu, kako bi se pružile neophodne vještine, znanja i kapaciteti mladima da identifikuju manipulaciju i radikalizaciju i odupru im se, jer moramo učiti mlade ljude koji su rođeni sa internetom da budu njegovi gospodari, a ne sluge.

Radionica će iskoristiti momenat obilježavanja nedjelje ljudskih prava i naglasiti potrebu o neophodnosti promocije ljudskih prava u jačanju otpornosti zajednica, njihovog povjerenja u institucije sistema, osjećaja uvažnosti, omogućavanju prostora za izražavanje i učestvovanje u javnom i političkom životu društva.

NACRT PROGRAMA

08:30 -
09:00 Registracija

09:00 -
09:30 POZDRAVNE RIJEČI:

Dražen CEROVIĆ, profesor, Pravni fakultet, Univerzitet Crne Gore

Savo KENTERA, predsjednik Atlantskog saveza Crne Gore

Dragan PEJANOVIĆ, državni sekretar, Ministarstvo unutrašnjih poslova, Nacionalni koordinator za borbu protiv nasilnog ekstremizma

09:30 -
10:30 Interaktivna diskusija 1: Razumijevanje radikalizacije

- teorija i koncept nasilne radikalizacije
- oblici i manifestovanje
- faktori uticaja
- izvori i pokretači nasilne radikalizacije
- putanje i koraci nasilne radikalizacije
- najranjivije grupe i kako prepoznati rane pokazatelje radikalizacije
- studije slučaja

Moderator: **Jelena FUŠTIĆ**, koordinator projekta, Forum MNE

10:30 -
11:00 PAUZA ZA KAFU

11:00 -
12:00 Interaktivna diskusija 2: Kako suzbiti onlajn radikalizaciju među mladima?

- sajber bezbjednost i onlajn zaštita
- razumijevanje onlajn radikalizacije i okruženja
- internet i brojnije mogućnosti za onlajn radikalizaciju i samo-radikalizaciju
- uloga društvenih mreža u olakšavanju komunikacije i ubrzavanju procesa radikalizacije
- studije slučaja

Moderator: **Adis BALOTA**, profesor, Fakultet za informacione tehnologije, Univerzitet Mediteran

12:00 -
13:00 Interaktivna diskusija 3: Pravni aspekt i zakonska rješenja u prevenciji nasilnog ekstremizma

Moderator: **Dražen CEROVIĆ**, profesor, Pravni fakultet, Univerzitet Crne Gore